

Лаврик М.П.

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка,
аспірант

Сумський національний аграрний
університет,

викладач кафедри іноземних мов

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0786-8940>

ОСНОВНІ АСПЕКТИ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ: АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Важливою складовою міжнародної діяльності вищої освіти України є підготовка висококваліфікованих кадрів для інших країн. Кількість іноземних громадян, які прагнуть здобути вищу освіту в українських вишах щороку збільшується.

Згідно до загальноєвропейських рекомендацій, іноземні студенти немовних вишів мають оволодіти мовою навчання. Це стосується студентів всіх немовних спеціальностей. Під час вивчення ІМ (іноземної мови) вони повинні здобути той рівень мовної компетенції, який дозволить їм використовувати ІМ у своїй професійній діяльності. Враховуючи актуальність проблеми мовної підготовки іноземних студентів, науковці постійно досліджують особливості викладання ІМ студентам-іноземцям. Основний інтерес у вчених традиційно викликають проблеми методичного забезпечення процесу навчання іноземців, проблеми їх адаптації та соціалізації у іншомовному середовищі, вплив на процес навчання іноземців культурних та мотиваційних чинників тощо.

Навчання іноземних студентів у вищих закладах України починається з довузівської підготовки, де майбутні абітурієнти вивчають іноземну мову, яка в подальшому стане для них мовою навчання. Цьому аспекту присвячено ряд наукових досліджень, серед яких монографії та дисертаційні дослідження вітчизняних науковців.

На сьогоднішній день в українських ЗВО навчаються студенти з різних країн, серед яких Нігерія, Йорданія, Азербайджан, Туреччина, Індія, Туркменістан, Марокко та ін. У зв'язку з цим виникає необхідність аналізу проблем вивчення української (російської) мови в іншомовній аудиторії. Так, Бурякова О.С., Куплевацька Л.О. та Петренко І.П. зробили порівняльний аналіз формул мовленнєвого етикету в різних мовах на прикладі арабської, китайської та англійської. Науковці дійшли висновку, що формули етикету в зазначених мовах мають певні відмінності з їхніми аналогами в російській мові. Розбіжності в походженні, узусі та національно-культурному компоненті вимагають спеціальних коментарів в іншомовній аудиторії. Особливо важливим це завдання є в багатомовних групах, наголошують дослідники [1].

Оскільки навчання іноземців є безпосереднім компонентом євроінтеграції, то доцільно у своїй практичній діяльності спиратися на провідні аспекти мовної політики ЄС. На підставі аналізу документів Ради Європи та Європейського Союзу, вітчизняні науковці вбачають наступні шляхи удосконалення навчання іноземних мов у ЗВО: виділення такої кількості годин, яка б забезпечила підвищення рівня іншомовної компетенції студентів; створення гнучких навчальних програм з метою поєднання вивчення іноземної мови з професійними інтересами; розширення навчальних видів роботи у поза навчальний час; розробка сучасних навчальних матеріалів із залученням нових технологічних ресурсів [3].

Довузівська підготовка передбачає оволодіння іноземною мовою (мовою подальшого навчання) а також вивчення спецдисциплін з обраного фаху. Під час викладання спеціальних дисциплін з того чи іншого фаху викладачі спостерігають ряд чинників, які суттєво впливають на рівень подальшої мовної та професійної підготовки іноземних слухачів. Першим таким чинником є різний рівень базової підготовки іноземців, які вступають на підготовче відділення з хімії, фізики, біології, математики. Для того, щоб визначити рівень володіння знаннями з профільних дисциплін в іноземній аудиторії, викладачам доцільно розробити стартові тести рідною мовою вступників (наприклад, англійською) або мовою-посередником.

Отримані результати дадуть змогу діагностувати рівень знань з базових предметів та дасть викладачеві змогу організувати навчальний процес у відповідності до рівня підготовки студентів- іноземців [3].

Проте, не слід забувати про когнітивні стилі іноземних студентів, оскільки саме вони мають великий вплив на рівень мовної та професійної підготовки іноземців. Це доводить науковець А.М. Приходько на прикладі навчання студентів технічного профілю. Психологічні умови навчання іноземних студентів з урахуванням когнітивних стилів також висвітлено в дисертаційному дослідженні І. Жирнової. Згідно точки зору дослідниці, когнітивні стилі іноземних студентів є факторами, що регулюють процес їхньої взаємодії з освітнім середовищем. Класифікацію когнітивних типів автор проводить за типом сприйняття, за типом реагування а за типом мислення. [2]

З кожним роком в Україну приїздить все більша кількість іноземців з метою отримання вищої освіти. Такий попит зумовлює пошук шляхів удосконалення та підвищення якості навчання іншомовної аудиторії. Аналіз наукових джерел дає змогу зробити наступний висновок: в контексті вищої освіти іноземних громадян науковці схильні вважати, що підвищення рівня освіти для іноземців можливе за умови системного підходу до даного аспекту. Так, дослідники збігаються на думці про необхідність оновлення державних нормативних документів щодо мовної підготовки іноземців, навчально-методичної літератури, впровадження новітніх інформаційних технологій, підвищення кваліфікації педагогічного складу тощо [4]. Більш детальний аналіз аспектів навчання іноземних студентів стане предметом подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел

1. Бурякова О.С. “SALAM! NI HAO! ZDRAVSTVUYTE!..”: ДОСВІД ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ ФОРМУЛ МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ В РІЗНИХ МОВАХ / О.С. Бурякова, Л.О Куплевацька, І.П. Петренко // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – Харківський

національний університет імені В.Н. Каразіна, Центр міжнародної освіти. – 2012. – С. 17-24

2. Жирнова Л.И. (2012). Психологические условия успешности обучения иностранных студентов с учётом когнитивных стилів (дисс. ... канд. психолог. наук: спец. 19.00.07). Курск: КГУ, 201 с.
3. Кузнецова О.Ю. Перспективи іншомовної освіти у вищих навчальних закладах в євро інтеграційному вимірі / О.Ю. Кузнецова // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 6 (72). Педагогічні науки. – 2013. – С. 76-81.
4. Ушакова Н. Вивчення української мови студентами-іноземцями: концептуальні засади / Н. Ушакова, О. Тростинська // Терія і практика викладання української мови як іноземної. – 2014. – Вип. – С. 12-21.